

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ВОЛОСЬКОГО ГОРІХУ MARKETING RESEARCH GLOBAL MARKET WALNUTS

УДК 634.52:338.3:339.9

Сагун Л.М.

к. т. н., доцент кафедри менеджменту
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

Нікітенко Ю.О.

студент
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

Мельничук Б.І.

студент
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

*У статті проведено аналіз динаміки виробництва волоських горіхів у світі. Визначено країни-лідери, які завоювали більшу частку ринку у загальній структурі виробництва горіхів. Надано характеристику динаміки імпорту та експорту волоських горіхів. Визначено основні країни-експортери та країни-імпортери на міжнародному ринку. **Ключові слова:** волоський гріх, безвідходне виробництво, сертифікація продукту, попит, пропозиція, клас горіхів «екстра», CIF-вартість.*

В статье проведен анализ динамики производства грецких орехов в мире. Определены страны-лидеры, которые завоевали большую часть рынка в общей структуре производства орехов. Предоставлена характеристика динамики импорта и экспорта

грецких орехов. Определены основные страны-экспортеры и страны-импортеры на международном рынке.

Ключевые слова: грецкий орех, безотходное производство, сертификация продукта, спрос, предложение, класс орехов «экстра», CIF-стоимость.

The article analyzed the dynamics of walnut production in the world. Certain countries are leaders who have conquered the bulk of the market in the overall structure of the production of nuts. A characteristic of the dynamics of import and export of walnuts was carried out. The main countries are importers, exporters in the international market.

Key words: walnut, non-waste production, product certification, demand, offers, nuts class "extra", CIF cost.

Постановка проблеми. Проблематика виходу вітчизняного горіху на міжнародні ринки зумовлена підвищеними вимогами до якості готового продукту. Найбільшими проблемами під час експорту для українських виробників є особливості стандартизації, законів та митної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вченими, які займалися питаннями вдалого розвитку горіхового бізнесу, є А.І. Шумейко, А.І. Опалко, Ф.Т. Затоковий, М.Є. Опанасенко. Зокрема, особливостям виробництва, переробки, експорту та імпорту горіхів присвячено праці таких науковців, як К. Леслі, Г. Макгрехем, Р. Бід, Дж. Хесі.

Постановка завдання. Головна мета статті полягає в тому щоб обґрунтувати теоретико-методологічні положення щодо оцінки, формування та ефективного використання потенціалу промислового виробництва волоських горіхів. Доцільність дослідження цього ринку полягає в тому, що на інноваційно-технічному підприємстві є змога запустити безвідходне виробництво.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розгляд ринку потрібно почати з динаміки споживання. В період 2012–2016 років споживання зросло на 34%, з 1 582 811 т до 2 123 814 т відповідно [1]. Наприклад, світове споживання цукру за досліджуваний період виросло на 4%, кукурудзи – на 17%. На основі наведених даних можна впевнено сказати, що ринок демонструє вражаючі темпи росту споживання, що створює великий попит на ньому. Іншою частиною ринку, яка представляє інтерес для комерційних виробників, є деревина волоського горіху, який використовується для виготовлення меблів на місцевому рівні, а також продається на експорт. Існують й інші продукти, які створюють додану вартість волоського горіху, такі як, наприклад, обробка листків для використання в медичних цілях і зелений/молодий горіх.

Також є деякий попит на олію волоського горіху як делікатес та інгредієнт в преміальному сегменті харчових продуктів. Також в промисловості використовується горіхова шкарлупа.

Подрібнену шкарлупу залежно від ступеня подрібнення використовують в косметичці, абразивній чистці та хімічній промисловості. Також залишки (шкарлупа і тіло горіху) перероблюються на брикети та використовуються на ТЕС та в домогосподарствах [2]. Тут і далі (п) – прогнозовані показники.

На основі статистичних даних можемо сказати, що найбільшими споживачами є Китай, Європейський Союз, Туреччина та Сполучені Штати. Найбільшими ж виробниками є знову ж таки Китай, США та Європейський Союз. І якщо не брати до уваги США, то в решти найбільших споживачів виробництво не забезпечує попит у повному обсязі.

Розглянемо найбільших експортерів та імпортерів.

З огляду на ці дані, можемо сказати, що найбільшими конкурентами українських виробників є компанії з Чилі та Сполучених Штатів.

Аналізуючи таблиці, можемо зробити висновок, що найбільшими імпортерами є Європейський Союз, Китай і Туреччина. Якщо українські компанії не можуть боротись за китайський ринок, то через географічне розташування, експортуючи в Європейський Союз та Туреччину, вітчизняні виробники можуть запропонувати нижчу ціну через менші витрати на логістику.

Стандарти якості і складу для Європейського Союзу і Туреччини не відрізняються. Горіхи поділяються на класи за якістю: «Екстра-клас», «Перший клас» і «Другий клас». (COMMISSION REGULATION (EU) No 178/2010), (EC 175/2001). Для українських виробників немає перепон для отримання потрібних сертифікатів на продукцію, якщо вона відповідає потрібним характеристикам.

Таблиця 1

Динаміка споживання волоського горіху (по країнах, в тонах) [1]

Країна	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 (п)
Китай	812,200	854,300	956,400	1,075,200	1,150,000
ЄС	230,200	262,100	278,500	306,700	325,000
Туреччина	117,500	115,100	101,100	145,500	148,700
США	154,266	154,922	140,583	136,169	150,000
Японія	27,700	29,000	38,000	40,300	40,000
Південна Корея	28,200	29,100	33,900	30,500	32,000
Україна	38,940	40,590	43,140	39,380	34,700
Індія	24,900	26,400	32,700	43,100	36,800
Канада	20,700	22,200	17,900	24,000	26,500
Іран	1,300	15,300	11,300	19,300	20,000
Решта	113,50	109,900	105,941	111,050	134,500
Загалом	1,569,406	1,658,912	1,759,464	1,967,199	2,095,250

Таблиця 2

Обсяги виробництва волоського горіху (по країнах, в тонах) [1]

Країна	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 (п)
Китай	720,000	780,000	900,000	1,000,000	1,060,000
США	450,871	446,335	518,003	547,030	607,814
ЄС	110,000	110,000	107,900	116,000	113,000
Україна	96,940	115,790	102,740	115,080	100,000
Чилі	53,000	60,000	81,634	80,000	100,000
Туреччина	85,000	75,000	40,000	60,000	63,000
Молдова	22,700	23,100	32,000	30,000	32,000
Решта	44,300	50,700	43,500	43,500	39,000
Загалом	1,582,811	1,660,925	1,825,777	1,991,610	2,114,814

Таблиця 3

Експортери волоського горіху (по країнах, в тонах) [1]

Країна	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 (п)
США	310,329	313,471	364,050	441,428	475,000
Чилі	50,500	57,400	76,800	79,000	90,000
Україна	58,000	75,200	59,600	75,800	65,000
Молдова	25,100	26,800	36,800	34,100	35,800
Китай	16,100	16,700	14,500	8,300	10,000
ЄС	15,000	24,700	16,500	18,300	18,000
Індія	11,900	14,400	4,500	7,400	8,000
Решта	16,400	16,800	17,100	10,400	12,900
Загалом	503,329	545,471	589,850	674,728	714,700

Зараз найбільша частина виробленого волоського горіху в Туреччині походить від малих підприємств і домогосподарств, що через низький рівень технічного забезпечення, механізації і відсутність стандартизації призводить до неможливості точного прогнозування майбутніх рівнів виробництва.

Через погані погодні умови прогнозується незначне збільшення виробництва на 5 відсотків до 63 000 т. Цього все ще замало для реалізації внутріш-

нього попиту на волоські горіхи, особливо на високоякісні. Хоча волоські горіхи вирощуються по всій країні, Туреччина нині є нетто-імпортером волоських горіхів. Залежно від року близько 55 відсотків від загального обсягу споживання надходить за рахунок імпорту.

Імпорт і ціни постійно зростали протягом останніх кількох років, і турецька влада вжила заходів, щоб зменшити імпорт та збільшити внутрішнє виробництво.

Імпортери волоського горіху на вітчизняний ринок (по країнах, в тонах) [1]

Країна	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 (п)
ЄС	140,200	171,800	187,100	215,000	230,000
Китай	108,300	91,000	70,900	84,000	100,000
Туреччина	42,100	52,100	68,100	91,000	95,000
Японія	27,700	29,000	38,000	40,000	40,000
Канада	20,800	22,600	22,600	24,500	27,000
ОАЕ	8,100	17,100	14,300	15,500	16,000
Індія	200	600	10,400	14,500	15,000
США	10,600	12,200	12,400	12,500	12,500
Мексика	7,400	6,300	9,600	12,500	12,500
Гонконг	23,600	15,500	10,300	6,000	10,000
Інші	102,585	125,117	127,505	125,931	136,500
Решта	491,585	534,317	571,202	645,431	694,500

З 23 вересня 2017 року «базова митна вартість» волоського горіху в шкарлупі за кілограм виросла з 1,8\$ до 3,5\$. Очищений волоський горіх виріс в ціні з 5,4\$ до 6,5\$. Ставка розмитнення при цьому залишається незмінною і становить 43% від однієї з двох вартостей, а саме «вартості товару» чи «базової митної вартості».

Тобто припустимо, що з України експортується волоський горіх в шкарлупі за ціною 1,55\$/кг CIF до Туреччини.

З 23 вересня 2017 року імпортне мито складає 3,5\$ (базова митна вартість) * 43% = 1,5\$, тобто вартість горіху з урахуванням розмитнення становитиме в Туреччині 1,55\$ + 1,5\$ = 3,05\$/кг.

До 23 вересня 2017 року імпортне мито на цю партію складе 1,8\$ (базова митна вартість) * 43% = 0,77\$, тобто вартість розмитнення виросла майже вдвічі. Отже, загальна вартість партії буде 2,32\$/кг (1,55\$ + 1,8\$ * 43%).

Аналогічні зміни, але менш кардинальні стосуються і горіху очищеного, де «базова митна вартість» зросла з 5,4\$ до 6,5\$ [3].

Це має досить великий вплив на вітчизняний ринок волоського горіху, оскільки 80% українського волоського горіху в шкарлупі експортується в Туреччину. Відповідно, такий різкий ріст імпортного мита в Туреччині матиме вплив на попит турецьких покупців та, відповідно, на ціну неочищеного горіху українського виробництва.

Зараз впроваджується програма, яка забезпечує землю на 49 років і звільняє від деяких податків фермерів, які планують вирощувати сертифіковані сорти волоських горіхів, що в довгостроковій перспективі має повністю витіснити імпортерів з внутрішнього ринку [4]. Також було впроваджене додаткове мито на імпорт горіхів. Податок на українські горіхи був встановлений на рівні 66,2 відсотка від CIF-вартості та був знижений до 43,2 відсотка в листопаді 2015 року. Через це імпорт таких

видів грецького горіху для українських виробників став неприбутковим, залишивши можливим експорт горіхів тільки класу «екстра».

На фоні описаних вище подій більш перспективним є європейський напрям експорту. В Німеччину імпортується близько 21% грецького горіху. Тобто Німеччина є провідним імпортером горіхів в ЄС і одним з найбільших імпортерів у світі. Загалом обсяг імпорту зріс за останні роки, але досі не досягнув піку який був у 2011 році. Реекспорт (у валюті) з Німеччини збільшився майже в два рази з 2009 року за збільшення на 18% кількості (в тонах), що вказує на тенденцію до збільшення цін. Великий розрив між виробництвом та споживанням забезпечує прекрасні можливості для українських експортерів.

На відміну від багатьох товарів, на українські горіхи відсутні імпортні квоти. Але найбільшою перешкодою для експорту залишається величезна кількість бюрократії та регуляцій. Європейський Союз регулює все від якості товару до його упаковки. Також існують багато недержавних організацій, чия сертифікація не є обов'язковою по закону і часто є суворішою.

Основними такими організаціями є "The German Organic Trade Association", "Bio-Siegel", "BSCI", "German fair trade". Отримання сертифікатів є довгим процесом. Щоб отримати їх, українські виробники повинні відіслати зразки свого товару в спеціалізовані німецькі лабораторії і запастись терпінням. Якщо тести підтвердять якість, потрібну для певного виду сертифікату, ринок стане повністю відкритим.

Пропозиції щодо розвитку горіхового бізнесу висуває проект державної програми «Грецькі горіхи України».

Висновки з проведеного дослідження. Україна має сприятливі природні умови для вирощування грецьких горіхів. За показниками виробництва

Державна програма «Грецькі горіхи України» [5]

Тривалість	Етапи	Завдання
3–5 років	I	Розробка і затвердження державної програми за участю міністерств, галузевих установ та інститутів, приватних виробників тощо.
	II	Заснування Регіонального науково-виробничого центру «Горіх грецький» на базі Придністровської ДСС.
	III	Налагодження вегетативного розмноження сортів для наукових та комерційних цілей.
15 років	IV	Створення зональної мережі експериментальних насаджень (10–12 одиниць) для опрацювання ефективних моделей товарного виробництва.
		Заснування Асоціації товаровиробників та експортерів грецьких горіхів.
10–15 років	V	Поширення інноваційних типів насаджень. Запровадження механізму стимулювання товарного виробництва горіхів.

(115 тис. тон) вона посідає перше місце в Європі та п'яте серед усіх країн світу. Особливою динамікою відзначається розвиток експорту. Реалізація горіхів на зовнішніх ринках забезпечує Україні 80,5% грошових надходжень від експорту плодів, ягід і винограду. Однак сучасний рівень виробництва все ще недостатній. При цьому малорозвиненими залишаються напрями промислової переробки горіхів, значно стримується розвиток експорту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Economic Research Service (ERS) / United States Department of Agriculture, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/treenutwm/treenutwm-10-28-2016.pdf>.
2. Economic Research Service (ERS) / United States Department of Agriculture, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Tree%20Nuts%20Annual_Kiev_Ukraine_8-31-2016.pdf.
3. Ореховод / Ореховод, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://orehovod.com/articles/678-rynok-greckogo-oreha-ukrainy-sezona-201718-glazami-zagotovitelei.html>.
4. Economic Research Service (ERS) / United States Department of Agriculture, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Tree%20Nuts%20Annual_Ankara_Turkey_9-9-2016.pdf.

5. Сатіна Г.М. Потенціал промислового виробництва грецьких горіхів в Україні та шляхи його ефективного використання : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / Г.М. Сатіна. – К., 2005. – 23 с.

REFERENCES:

1. Economic Research Service (ERS) / United States Department of Agriculture, 2017 [Electronic resource]. – Access mode: <http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/treenutwm/treenutwm-10-28-2016.pdf>.
2. Economic Research Service (ERS) / United States Department of Agriculture, 2017 [Electronic resource]. – Access mode : https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Tree%20Nuts%20Annual_Kiev_Ukraine_8-31-2016.pdf.
3. Orexovod / Orexovod, 2017 [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://orehovod.com/articles/678-rynok-greckogo-oreha-ukrainy-sezona-201718-glazami-zagotovitelei.html>.
4. Economic Research Service (ERS) United States Department of Agriculture, 2017 [Electronic resource]. – Access mode : https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Tree%20Nuts%20Annual_Ankara_Turkey_9-9-2016.pdf.
5. Satina G.M. Potencial promislovogo virobництва greckih gorixiv v Ukraini ta shlyahy jogo effektivnogo vikoristannya : avtoref. dis. ... kand. s.-g. nauk: spec. 08.07.02 "Ekonomika silskogo gospodarstva i APK" / G.M. Satina. – K., 2005. – 23 s.

Sakun. L.M

PhD in Economic Sciences,
Associate Professor of Management Faculty
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

Nikitenko Yu.O.

Student
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

Melnychuk B.I.

Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv

MARKETING RESEARCH GLOBAL MARKET WALNUTS

The article analyzed the dynamics of the production of walnuts in the world. It is expected that in the current marketing year about 55 thousand tons of nuts will be exported from Ukraine. According to the results of 2016, Ukraine exported 27 thousand tons of peanuts for a total of \$ 65 million. In general, Ukraine produces about 110 thousand tons of nuts, that is, the same amount as all the EU countries, taken together.

The countries that have won the largest share of the market in the overall structure of nuts are determined. One of the world's leading producers of walnuts is the United States. Chile is one of the biggest competitors for Ukrainian producers.

A description of the dynamics of imports and exports of walnuts was conducted. The main countries-exporters and importers in the international market are determined.

Scientific novelty consists in substantiation of theoretical and methodological provisions concerning the estimation, formation and effective use of the potential of industrial production of walnuts.

The main problem of the output of domestic walnut in international markets is due to increased requirements for the quality of the finished product. The biggest problems with exporting to Ukrainian producers are the peculiarities of standardization, laws and customs policy.

Ukraine has favorable natural conditions for growing walnuts. According to the production figures (115 tons), it ranks first in Europe and fifth among all countries of the world. Special dynamism marks the development of exports. The implementation of nuts in foreign markets provides Ukraine with 80.5% of the money from the export of fruits, berries and grapes.